

KURULUŞ GÖZETİMLİ ANALİZ (KURGAN) REHBERİ

SEDAT ÇİRTLİK
YEMİNLİ MALİ MÜŞAVİR

KURGAN

- Sahte belge ile mücadelede 1 Ekim 2025 tarihinden sonra uygulamaya konulacak iş stratejisinin başlıkları şu şekildedir:
- -İş felsefesi
- -Mevzuat değişiklikleri
- -Risk analizi
- -Organizasyon
- -Sinyalleme
- -İnceleme
- -Raporlama
- -Kültür değişimi ve algı yönetimi

İŞ FELSEFESİ

OECD'nin Vergi Suçlarıyla Mücadelede On Global İlkeleri ile paralel şekilde sahte belge düzenlemenin öncül suç olarak ele alınması suretiyle teknik takip dahil bir takım polisiye yetkilerin kullanılarak suç örgütleri ile daha etkin mücadele edilmesi yoluna gidilecektir.

Müşadere, el koyma, dondurma gibi tedbirlerin kullanılması yoluyla bu suçun ekonomik boyutuna darbe indirilmesi ve suç örgütlerinin finansman kaynağının kesilmesi öngörülmektedir.

MEVZUAT DEĞİŞİKLİKLERİ



-Vergi Usul Kanununa eklenecek 140/A maddesi ile vergi incelemesi ile vergi suçu soruşturmasının birbirinden ayrılması hedeflenmektedir.



-306 Sıra No.lu Vergi Usul Kanunu kaldırılmayacak, değiştirilmeyecek, değerlendirme bilmeden kullanmanın ispatlanması şekilde yapılacaktır.



-Sahte belge kullanmanın kast unsurunun değerlendirilmesinde 18.04.2025 tarihli Sahte ve Muhteviyatı İtibarıyla Yanıltıcı Belge Kullanma ve 160/A İncelemelerine Yönelik Genelge'deki kriterlerden hareket edilecektir.

RİSK ANALİZİ

KURGAN (Kuruluş
Gözetimli Analiz)
gibi risk analiz
sistemleri devreye
alınacaktır.

Sahtecilik fiilleri
ile bir şekilde
temas eden
mükelleflerin
sistemde aktif
olarak takip
edilmesini
sağlayacak Vergi
İstihbarat Sistemi
devrede olacaktır.

ORGANİZASYON

Vergi Denetim Kurulu
Daire Başkanlıkları;
rapor otomasyonu,
cari risk analiz
sistemleri, cari
denetim süreçleri ile
çalışabilecek şekilde
yeniden dizayn
edilecektir.

Sahte belge
kullanıldığına
yönelik bir işlem
bulunduğunda çevik
bir denetim ekibi
kısa sürede işyerinde
tespitlerde
bulunacaktır.

SİNYALLEME

- Mükelleflere bilgi isteme yazıları gönderilmek suretiyle kendi risklerinden haberdar olmaları sağlanarak düzeltme beyannameleri verme gibi tercihte bulunmaları yoluyla denetim yükünün azaltılması sağlanacaktır.

İNCELEME

- Sinyallemelere rağmen gerekli düzeltmeleri yapmayan mükellefler nezdinde inceleme yapılacaktır.
- Mükettişlerin Vergi Usul Kanununun 359 uncu maddesinde sayılan hallere temas eden fiillerinin tespitinde bulunmaları sonucunda vergi alacağının güvende olmadığına kanaat getirmeleri durumunda teminat istenebilecektir.
- Teminat istenecek mükelleflerin geçmiş denetimleri, sahte belge ile ilgili geçmiş kullanımları, bulunduğu sektör gibi çok sayıda risk kriterleri göz önünde bulundurularak teminat isteme değerlendirmesi, Teminat Değerlendirme Sisteminin skorlamasına bağlı olarak gelişecektir. Sistem devreye girene kadar teminat istenmeyecektir.

RAPORLAMA

- Rapor Otomasyon Projesi ile raporların önemli bir kısmının makineye yazdırılması suretiyle müfettişlere karar desteği sağlanacak, raporlama evresi kısılacak, hızlı bir şekilde kullanıcılara erişilebilmesinin önü açılacaktır. Kısacası müfettişlere hazır bir rapor formatı sunulacaktır.

KÜLTÜR DEĞİŞİMİ VE ALGI YÖNETİMİ

- Vergi Denetim Kurulu Başkanlığının sahte belgeye yönelik değişen yeni denetim pratiğinin tüm paydaşlar tarafından bilinir olması sağlanacak ve ilgili tüm mecra ve kanallardan bu kişilerin bilgi sahibi olması sağlanacaktır.
- Yargı, Kolluk, TÜRMÖB, Gelir İdaresi Başkanlığı, Sanayi ve Ticaret Odaları gibi paydaşlar ile ortak çalışmalar yürütülerek tüm paydaşların süreç katılımcısı olarak mücadeleye destek vermesi yönünde çaba gösterilecektir.

VERGİ SUÇLARIYLA MÜCADELEDE OECD'NİN 10 İLKESİ

- -Vergi suçlarının suç olarak tanımlanması
- -Vergi suçlarına yönelik strateji geliştirilmesi
- -Görevli makamlara yeterli soruşturma ve kovuşturma yetkisi sağlanması
- -Varlıkları dondurma, el koyma, müsadere etme yetkisi bulunması
- -Kurumsal yapı ve sorumlulukların tanımlanması
- -Mücadeleye kaynak sağlanması
- -Vergi suçlarının öncül suç olarak tanımlanması
- -Ulusal kurumlar arasında işbirliğinin tesis edilmesi
- -Uluslararası işbirliği mekanizmalarının sağlanması
- -Şüphelilerin haklarının korunması

18.04.2025 5 TARİHLİ GENELGE

- 18.04.2025 tarihli Sahte ve Muhteviyatı İtibarıyla Yanıltıcı Belge Kullanma İncelemeleri ile Vergi Usul Kanununun 160/A Maddesi Kapsamındaki İncelemeler Hakkında Genelge uyarınca; yapılan vergi incelemelerinde belgelerin bilerek kullanılıp kullanılmadığı değerlendirilirken aşağıda belirtilen araştırmaların yapılması gerekmektedir.
- 1-Sahte belgeyi düzenleyen mükellef hakkında tanzim edilmiş olan Vergi Tekniği Raporunda söz konusu belgenin bilerek kullanıldığına yönelik bir tespit bulunup bulunmadığı
- 2-Kullanılan sahte belge içeriği mal ve/veya hizmetlerin faaliyet konusu ile ilgili olup olmadığı, sahte belge içeriğinde yer alan mal ve/veya hizmetlere ilişkin giderlerin mükellefin faaliyetini sürdürmek için katlanması gereken giderlerden olup olmadığı

18.04.2022 5 TARİHLİ GENELGE

- 3-Sahte belge tutarının hangi maliyet/gider hesaplarında izlendiği ve bu hesaplar içerisindeki oranı, sahte belgeye istinaden indirim konusu yapılan KDV tutarının toplam indirilecek KDV tutarı içerisindeki oranı
- 4-Mükellefin, kullanılan sahte belgeyi düzenleyen mükellef ile ilişkili kişi kapsamında olup olmadığı, ayrıca aynı meslek mensubundan hizmet alımı vb. verisinin bulunup bulunmadığı, mali müşavirlik sözleşmesinin feshedildiğine ilişkin tespit bulunması durumunda mali müşavirin sözleşme feshine ilişkin ifadeleri

18.04.2022 5 TARİHLİ GENELGE

- 5-Mükellefin içinde bulunduğu sektör ve faaliyet konusuna göre tespit edilebildiği ölçüde karlılık oranı, iş hacmi ve cirosuna göre tahakkuk eden vergi durumu (sürekli zarar veya devreden KDV beyan edip etmediği ya da çok düşük tutarlarda ödenecek vergi beyan etmesi, vergiye uyumu vb.)
- 6-Kullanılan sahte belgelerin birden fazla mükelleften alınıp alınmadığı
- 7-Mükellefin kullandığı sahte belge içeriğindeki mal miktarını depolayabilecek kapasitesinin olup olmadığı

18.04.2022
5 TARİHLİ
GENELGE

- 8-Kullanılan sahte belge içeriğinde yer alan malların sevkiyatına yönelik olarak sevk irsaliyesi, taşıma irsaliyesi, teslim tesellüm belgesi vb. belge ibraz edilip edilmediği, ibraz edilmiş ise bu belgelerin gerçeği yansıtıp yansıtmadığı, sevkiyata ilişkin plaka takip sistemi kayıtlarıyla güzergahının uyumlu olup ya da nakliye vasıtası olarak belirtilen plakaların ait olduğu araçların motosiklet, binek oto ve tescilli terk edilmiş araç niteliğinde olup olmadığına ilişkin tespitler
- 9-Mükellef nezdinde daha önce yapılmış yoklamalarda, sahte belgede yer alan emtiaya ya da benzer nitelikli emtiaya ilişkin bir tespit bulunup bulunmadığı

18.04.2022 5 TARİHLİ GENELGE

- 10-Kullanılan sahte belge tutarlarına ilişkin ödemelerin nasıl gerçekleştiği, yapılan ödemenin fiktif olup olmadığı, yapılan ödemenin mükellefe iade edilip edilmediği, ödeme belgelerinin gerçek olup olmadığı, çek ile yapılan ödemelerde ciro silsilesi ve çekin kim tarafından tahsil edildiği, çeki tahsil eden ile çeki düzenleyen mükellef arasında bir ilişki olup olmadığı, ödemeler yapılırken doğrudan borçlandırma sisteminin (DBS) kullanılıp kullanılmadığı
- 11-Mükellefin ortak veya yöneticileri ile mükellefin ortak veya yönetici olduğu mükelleflerle ilgili daha önce yapılan sahte veya muhteviyatı itibarıyla yanıltıcı belge düzenleme ve kullanma tespitleri

18.04.2022 5 TARİHLİ GENELGE

- 12-Mükellefle ilgili daha önce vergi incelemesi yapılmışsa bu incelemelerdeki sonuçlar, sahte veya muhteviyatı itibarıyla yanıltıcı belge kullanma sıklığı (kaç farklı mükelleften alındığı, takvim yılı/vergilendirme dönemlerine yaygınlığı vb.) daha önceki yıllarda kasıt unsuru ortaya konulan bir sahte belge kullanma raporunun bulunup bulunmadığı
- 13-Kullanılan sahte belgelerin düzenlenme tarihleri ile elektronik imza tarihlerinin uyumlu olup olmadığı

18.04.2022 5 TARİHLİ GENELGE

- Sahte belgeyi kullanan mükellef tarafından, sahte belgede yer alan mal ve hizmetin gerçekten hiç alınıp alınmadığının tespit edildiği, belgeye dayanak olarak kayıtlara yansıtılan tutarların maliyet ve gider olarak kabul edilmediği durumlarda bu belgenin kasten ve bilerek kullanıldığı tabiidir.
- Ayrıca, bilerek sahte belge kullanma sonucuna ulaşılan durumlarda, kullanılan sahte belgelere isabet eden maliyet ve/veya giderlerin karlılığa etkisi değerlendirilerek maliyet ve/veya giderlerin buna göre yeniden belirlenmesi gerekmektedir.

18.04.2022 5 TARİHLİ GENELGE

- Vergi Usul Kanununun 160/A maddesi (mükellefiyet kaydının analiz ve değerlendirme sonuçlarına bağlı olarak terkinini) kapsamında mükellefiyet kaydı terkin edilen mükellefler nezdinde yürütülen sahte belge düzenleme gerekçeli incelemelerde; mükellef hakkında işe başlama yoklaması dışında faal olduğuna dair herhangi bir yoklama tutanağı olmaması ve mükellef tarafından düzenlenen belgelerin e-arşiv, e-fatura olması durumunda; mükellefin mal/hizmet satış faturası düzenlediği kişilere ilişkin Mükellef Bilgi Raporu (MBR) ve/veya GİB sistemlerinde yer alan ayrıntılı bilgilere Vergi Tekniği Raporunda yer verilmesi halinde karşıt tespit yapılma şartının sağlandığı kabul edilecektir.

SORU- CEVAP

- **SORU: Mükelleflere iletilen yazıların mahiyeti nedir?**
- **CEVAP:** Vergi Usul Kanununun 148 nci maddesine dayanılarak yazılan bilgi isteme yazıları olup karşıt inceleme mahiyetindedir. Verilen cevaplar risk analiz sisteminin bir girdisi olarak kullanılmaktadır. Riskli işlemlere dayalı belgelerin defter kayıtlarına alınıp alınmaması, beyanlara dahil edilip edilmemesi veya sonrasında bir düzeltme beyannamesi verilerek kayıtlardan çıkarılması durumu mükelleften bilgi istenen başlıklar arasındadır. Bu yazılar denetimin kendisi değil olası bir denetim habercisidir.

SORU- CEVAP

- **SORU: KURGAN yazıları neden işleme taraf olan alıcılara gönderilmektedir?**
- **CEVAP:** Dijital sistemler açısından satıcı tarafı ile veriler daha net olarak görüldüğünden mutabakat riskleri daha çok alıcı tarafında bulunmaktadır. Bu yazılar ile mükellefler risk durumlarından bilgi sahibi edilmektedir. Örneğin, bir personel suiistimaline bağlı olarak kayıtlarına riskli belge giren mükelleflerin kendi risk durumlarını değerlendirerek sonuçları daha ağır olacak herhangi bir inceleme geçirmeden pozisyon almalarına olanak sağlamaktadır. Aynı zamanda, vergi mükelleflerinin hak ve hukukunun korunduğu bir güvenlik katmanı olarak işlem görmektedir.

SORU- CEVAP

- **SORU: KURGAN yazı alan alıcı mükellef ne yapmalıdır?**
- **CEVAP:** Riskli olduğu yazı ile bildirilen işlemleri gözden geçirmelidir. Risklilik algısı Vergi İdaresi ile aynı düzeydeyse hukuk düzleminde kayıt ve beyanlarını düzeltme yoluna gidip İdareyi bu konuda cevabi bir yazıyla haberdar etmelidir. Eğer işlem riskinin Vergi İdaresi ile aynı düzeyde olmadığı kanaatine varılmışsa, işlem hangi açıdan riskli bulunmuşsa o alanda araştırmalarını yoğunlaştırıp savunma yapacak delillerin toplanması gerekecektir. Bu yazılar cebri nitelikte yazılar değildir. Herhangi bir şekilde veya herhangi bir yöntemde düzeltme yapması veya beyanname vermesine yönelik bir talep içermemektedir. İşlem riskinden bahsedilerek olası bir denetimde yapılması gereken hususlara ilişkin olarak mükelleflere bilgi verilmektedir. Bilgi isteme yazısı mahiyetinde olduğundan istenilen bilgilere tebliğ tarihinden itibaren süresi içerisinde cevap verilmemesi, eksik ya da yanıltıcı bilgi verilmesi durumunda Vergi Usul Kanununun 355 inci maddesinde yer alan özel usulsüzlük cezasının kesilmesi söz konusu olacaktır.

SORU- CEVAP

- **SORU:** 1 Ekim 2025 sonrasında bilerek kullanma esas bilmeden kullanmanın istisna olduğu kamuoyu ile paylaşılmıştır. KURGAN yazılarını almalarına karşın İdare ile aynı risk algısına sahip olmayan alıcılar incelemeye alındığında bilerek kullanmanın esas olduğundan yola çıkılarak kendileri hakkında otomatik suç duyurusunda bulunulup 3 katı vergi ziyai cezası mı önerilmektedir?
- **CEVAP:** Alıcı mükelleflerin incelemeye alınmaları durumunda, vergi müfettişleri 18.04.2025 tarihli Sahte ve Muhteviyatı İtibarıyla Yanıltıcı Belge Kullanma ve 160/A İncelemelerine Yönelik Genelge'de belirlenen 13 kriteri tek tek araştırmaları sonucu 306 Sıra No.lu Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği düzenlemesinde yer alan kasıt unsuruna ilişkin kanaatlerini oluşturacaklardır. Kısacası, 13 kriterden hareket etmeleri sonucunda kasıt unsuru oluşmuşsa bilerek kullanma şeklinde değerlendirmede bulunarak 3 kat vergi ziyai cezası kesilmesini isteyeceklerdir.

SORU- CEVAP

- **SORU: KURGAN yazılarını alan alıcılar, satıcılar nezdinde hangi işlemleri yürütmelidir?**
- **CEVAP:** Alıcılar, KURGAN yazılarına verilen cevapların satıcılar için yürütülecek denetimlerde kullanılacağını göz önünde bulundurmalıdır. Alıcılardan alınan cevaplar, satıcılar nezdinde yürütülen incelemelerde düzenlenen raporlara eklenecektir. Böylece satıcılarla ilgili olarak vergi müfettişlerinin kanaatinin oluşmasında delil teşkil edecektir. KURGAN yazılarında satıcıların sahte belge düzenlediği veya alıcıların sahte belge kullandığına yönelik bir bilgi yer almadığından alıcıların bu yazılara cevap vermek dışında satıcılar nezdinde bir kanaate varmaksızın riskli olduğu ifade edilen işlemlere yönelik araştırmalarını yoğunlaştırmaları önem arz etmektedir.

SORU- CEVAP

- **SORU: KURGAN yazılarını alan meslek mensupları ne şekilde hareket etmelidir?**
- **CEVAP:** Bu yazıları alan meslek mensuplarından herhangi bir bilgi istenmemekte, kendilerine herhangi bir sorumluluk yüklenmemekte veya kayıtlara işledikleri işlemlerin gerçekliğine yönelik araştırma yapmaları beklenmemektedir. Bu yazıları alan meslek mensuplarından beklenti, süreçten haberdar olmaları ve mükelleflere risk durumları ile ilgili rehberlik etmeleridir.

SORU- CEVAP

- **SORU: KURGAN yazıları kapsamında MASAK bildirimi yapılması gerekmekte midir?**
- **CEVAP:** Yazıların hiçbir yerinde böyle bir zorunluluktan bahsedilmemektedir. MASAK mevzuatı ile Vergi mevzuatı iki ayrı mevzuattır.

SORU- CEVAP

- **SORU: 1 Ekim 2025 tarihi sonrasında işlenen tüm fiillerde mi teminat istenecektir?**
- **CEVAP:** Teminat istenecek mükelleflerde belirlilik sağlamak adına Teminat Değerlendirme Sistemi geliştirilmeye başlanmıştır. Bu sistem müfettişlere açılana ve sistem teminat istenebileceğine işaret edinceye kadar mükelleflerden teminat istenmeyecektir. Dolayısıyla teminat isteme, müfettiş değerlendirmesinden önce merkezi bir karar mekanizmasının geliştirilmesine ve bir kontrol mekanizmasına bağlanmış olup mükelleflere güvence sağlanmıştır.